

په افغانستان کې د محلي ښوونځيو د تعليمي پايلو او ټولنيزو اغېزو شننه (ALSE)
 تحقيقاتي لنډيز #۱۰: د محلي او کلي شوراگانو ظرفيت جوړونه

پروفیسور ډانابرډي (نيویارک پوهنتون)، جوئل ميډيلټن (برکلي پوهنتون) او سايرس سامي (نيویارک پوهنتون)

تحقيقاتي لنډيز ** درېم ټوک ** دويمه کڼه ** ډسمبر ۲۰۱۸

پېژندنه

او مالي مدیریت او مشرتابه مهارتونه پکې شامل وو. د پوهنې وزارت د شوراگانو او ټولنيز خوځښت ریاست د دغه موادو کتنه وکړه.

پايلوت او له پايلوت څخه وروسته کتنه: مور په درې کليو کې چې په قومي توگه متفاوت وو، دغه روزنيزه بڼه د کلي انکشافی شورا، تعليم و تربیې فرعي کمیټې، او ښوونځي اداري شورا ۷۶ غړيو باندې په ازماينسې توگه عملي کړه. له پايلوت څخه وروسته په کابل کې غونډه وشوه چې د دغه روزنيز موادو په سمون کې موثره وه. لاندې سمونونه وشول؛ (الف) د مفاهيمو او اصطلاحاتو د تشریح ژبې ساده او سانول؛ (ب) د مفاهيمو د بيان لپاره د جزیاتو او مثالونو زیاتول؛ (ج) د نالوستو کسانو د اړتیاوو سره د روزنې عیارول؛ (د) د محلي دودونو او نورمونو لا زیات ځایول.

د ترينکو تريننگ: السې په کابل کې درې ورځنې ورکشاپ ډایر کړ چې ماسټر ترينانو ته تريننگ ورکړ شي - ۱۲ د السې او ۱۰ د شوراگانو و ټولنيز خوځښت ریاست کارمندان - خو دغه ترينان په ولایتونو کې د کلي انکشافی شورا، تعليم و تربیې فرعي کمیټې، او ښوونځيو اداري شوراگانو غړيو ته تريننگونه ورکړي. د ترينانو دغه تريننگ درې اهداف لرل (الف) د محلي شوراگانو په اړه او په دې اړه چې دغه شوراگانې په کليو کې د محلي زده کړو پر پایښت کې څه رول لوبولی شي د ترينانو مالومات زیاتول؛ (ب) د ترينانو د پریزینټېشن او کرويي کارونو د تسهیل مهارتونه زیاتول؛ او (ج) د ترينانو د شپږ فرعي کرويونو ترمینځ چې د السې او معارف کارمندان یې غړي وو، رغنده مشارکت او همغږي رامنځته کول.

له محلي چارواکو او کلي شوراگانو غړيو سره همغږي رامنځته کول: د دغه تريننگونو د اهدافو او موخو او اړتیا شریکول د ولایت او ولسوالي په کچه مسئولینو چې پکې د پوهنې ریاست او پوهنې امریتونو مسئولین او همدارنگه د محلي حکومتداري چارواکي شاملېږي، زیات ضروري و. مور له خپلو شریکو موسساتو، پاملرنې او سپارایس، سره له نژدې همغږي لره. دغه موسساتو د تريننگ ټیمونه د کلي شوراگانو ته ور وپېژندل او د امینت په برخه کې یې مالومات وړاندې کول. له لومړنۍ پېژندنې وروسته، د السې ټیم محلي شوراگانو سره په تماس کې شول او دوی یې تريننگونو ته دعوت کړل. ماسټر ترينان عموماً کليو ته ولاړل چې دوی ته د تريننگ بلنې ورکړي.

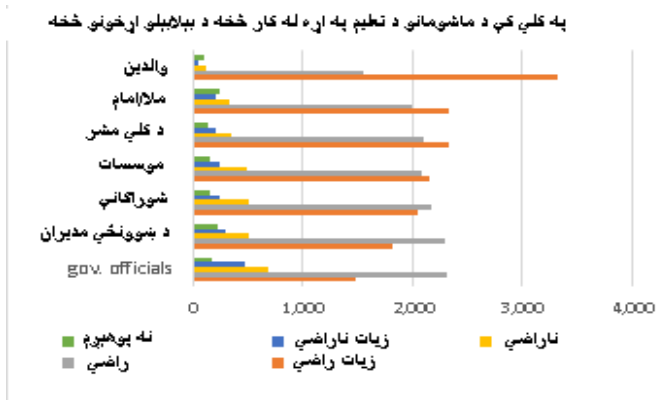
د تريننگ وړاندې کول: شپږ ټیمونه، هر یو د السې له ۳-۴ او شوراگانو و ټولنيز خوځښت کارمندانو سره، دغه درې ورځنې تريننگونه د السې په شپږ ولایتونو کې پلي کړل. مور د مېرمنو کډون ارزښتمن کانه ځکه نو د ۸۳۴ غړيو له جملې څخه ۱۴۷

د السې دویم پړاو تحقیق له کليو څخه د موسساتو له وتلو وروسته، په کليو کې د محلي شوراگانو له خوا د محلي زده کړو د مدیریت موډل د پایښت او موثریت په اړه دی. لومړی، مور د خپل کاري سمپل په شپږ ولایتونو کې د دريو محلي شوراگانو مدیریتي ظرفیت ارزونه وکړه. مور دغه موندنې د السې دویم پړاو مقدماتي راپور او تحقيقاتي لنډيز #۶ او #۷ کيو کې وړاندې کړې دي. دویم، د دغه موندونو په اساس مور د دغه دريو شوراگانو غړيو ته روزنه ورکړه خو دوی سره مرسته وشي چې په خپلو کليو کې د محلي زده کړو ټولگي مدیریت کړي. درېم، د پوهنې وزارت په همکاري، مور په تصادفي توگه ټاکل شوي نيم شمېر ټولگيو د مدیریت مسئولیت له موسساتو څخه واخیست او د کلي شوراگانو او پوهنې وزارت گډ مدیریت ته مو تسلیم کړ. په پای کې، د مسئولیتونو له لېږد څخه د يو کال په تېرېدلو، مور مالومات ټول کړل چې د دغه موډل پایښت او موثریت وارزوو. مور به د پایښت د خپل دغه موډل ارزونه په خپل وروستني راپور کې وړاندې کړو. په دغه تحقيقاتي لنډيز کې به د محلي شوراگانو لپاره د السې د ظرفیت جوړونې کړنې توضیح او له دغه تجربې څخه عمده زده کړې توضیح کړو.

د محلي شوراگانو ظرفیت جوړونه

د ۲۰۱۷ په اپریل او می میاشتو کې د السې ټیم د کلي انکشافی شوراگانو (CDCs)، د تعليم و تربیې فرعي کمیټو (ESs)، او ښوونځيو اداري شوراگانو (SMSs) ۸۳۴ غړيو ته د ظرفیت جوړونې ۴۱ ورکشاپونه په شپږ ولایتونو، هرات، غور، ډایکندي، بامیان، پروان، او کاپیسا کې ډایر کړل. هر ورکشاپ نژدې درې ورځې وخت ونيو چې د پوهنې وزارت د شوراگانو و اجتماعي خوځښت ریاست (DSMS) په همکاري وړاندې تر دې چې له موسساتو څخه د ۶۹ محلي زده کړو ټولگيو مسئولیتونه دغه شوراگانو ته د کډ مدیریت لپاره وسپارل شي، پلي شول. مور به په دغه لنډيز کې د تريننگ څخه د مخکې او وروسته د ظرفیت جوړونې ورکشاپونو اجزاء او له دغه تجربې څخه د کليدې زده کړو توضیح وړاندې کړو.

د تريننگ مواد: د پراخ تحقیق او په افغانستان کې د پوهنې په برخه کې د نورو مشرکينو سره له پراخو مشورو وروسته مور لس روزنيز موډلونه او د هر موډل لپاره د تسهیل کوونکي لارښود برابر او چمتو کړل. د محلي زده کړو ملي پالیسي لارښود، د ښاروندۍ میثاق د ملي لومړیتوب پروگرام او له محلي شوراگانو سره یې تړاو، د محلي زده کړو ټولگيو مدیریت او همدارنگه د کلي د مشر او ملک لپاره د اداري، پروژې

دويم چارټ: په کلي کې د ماشومانو د تعليم په اړه له کار څخه د بېلابېلو اړخونو رضایت

زموږ ډيتا څرګندوي چې د محلي حکومتولي په برخه کې شوراګانې واردځه مهمه برخه تشکيلوي. يقيناً، د کليوالو ترمنځ د شورا په اړه موجود باور او شهرت د دې څرګندونه کوي چې د شورا حيثيت په ښه توګه اعاده دی. دا د دولت او موسساتو لپاره يو ښه فرصت رامنځته کوي چې د محلي شوراګانو ظرفيت لا لوړ کړي څو دوی هغه رول واخيستلای شي چې په ملي پاليسيو کې يې څرګندونه شوې او د محلي حکومتولي د يوې اغېزناکې برخې په توګه خپله ونډه واخيستلای شي. په لاندې توګه موږ د ظرفيت جوړونې له خپلو ورکشاپونو څخه همې زده کړې وړاندې کوو او ګوندي د نورو ادارو لپاره چې په ليرې او کليوالو سيمو کې ورته هڅې پلان او عملي کوي، ګټورې تمامې شي.

زده کړې

- کليوالو سره د تماس، د ورکشاپ د موخو، او د ځای ځايګي او وخت په اړه دقيقه پلان جوړونه او مالومات شريکول ډېر اړين دي. د ترينګ له پيل څخه لير تر ليره درې ورځې وړاندې بايد کليوال په جريان کې وي. دا چې په ځينو سيمو کې تلفوني شبکې نشته، ترينګان مجبور ول چې شخصاً کليو ته ولاړ شي، د شوراګانو غړي راټول کړي او بلنه ورته ورکړي. ځکه نو اضافي تک راتګ وخت او لګښت بايد په پام کې ونیول شي.

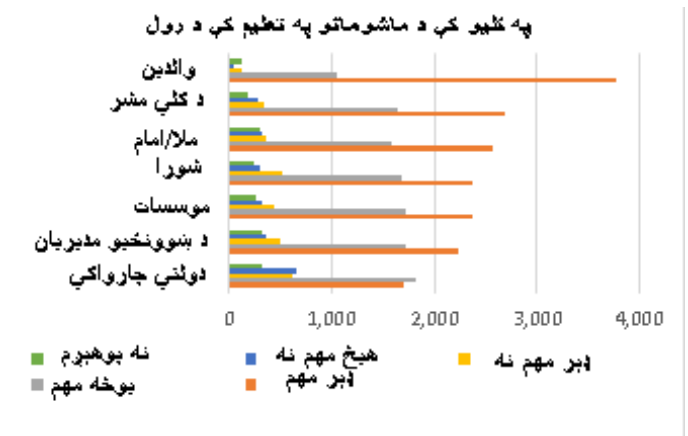
- د ترينګ موقعيت او محل د ګډونوالو پر حاضري اغېز لري. د ترينګ ځای بايد د ترينګ لپاره مساعد وي او اساسي سهولتونه، لکه برق، د لمانځه و اوداسه ځای بايد ولري. د ترينګ محل او شاوخوا محيط يې بايد د ګډونوالو، په ځانګړې توګه مېرمنو لپاره، مناسب ځای وي. ښاري مصروف موقعيت چې پکې زيات عام او سوداګريز معاملات ترسره کېږي، د ډېرو کليوالو مېرمنو لپاره مناسب نه وي ځکه نو د دوی پر حاضري منفي اغېز نښندي. محلي دولتي ودانې هم د ترينګ لپاره مناسب نه دي ځکه يا خو امنيتي ترتيبات (لکه وسله وال ساتونکي او تلاشې) پکې وي چې د ګډونوالو لپاره زيات راحت نه وي. د ګډونوالو په نظر، د ښوونځي ودانې تر رستورانټ يا هټل زياته مناسبه وي.

- رينګ تيم بايد د محل د دود و دستور لپاره کلکه پاملرنه وکړي او دا د ترينګ په بريا کې مهم رول لري. په دې کې د لباس اړوند مسایل دي او همدارنګه د محلي ژبې، لغتونو، او لهجې استعمال. همدارنګه، د نالوستو ګډونوالو اړتياوې په نظر کې نيول ډېر مهم دي او له بېلابېلو لارو بايد استفاده وشي چې ترينګ د نالوستو لپاره اسان وي. تصويري ښودنې او واړه ګروپيز کارونه په دې برخه اغېزناک وو. له ترينګ وروسته ارزونه بايد لنډه وي. ترينګان بايد د ارزونې لپاره مناسب وخت په اجندا کې وځايوي او ګډونوال وړاندې پوه کړي.

بې مېرمنې وې. د شوراګانو و ټوليز خوځښت رياست سره همغږی کار د دغه ترينګونو په بريا کې زيات اغېز درلود. د کليو و ټولنو په اړه د شوراګانو و ټوليز خوځښت رياست مالوماتو د محلي زده کړو او ښاروندي ميثاق په اړه د السې تخنيکي پوهې سره ښه څنګ ولکاوه او يو بل يې مکمل کړل. لا هممه دا چې د دغه مشارکت په برکت د پوهنې رياستونو او امریتونو ملاتړ او اعتماد خپل شو. خو بيا هم، د ګډون کوونکو کابو ۴۰٪ له ترينګ وروسته ارزونې ته ځواب ووايه دا په داسې حال کې چې موږ زياته هڅه کړې وه هغه کسان چې لوست کې ستونزه ولري هم ارزونه وکړای شي. اکثریت ګډون کوونکي له ترينګ څخه راضي وو او هيله يې څرګنده کړه چې ورته ترينګونه نور هم داير شي. د ګډون کوونکو له قوله، دغه ورکشاپونو له امله «د کلي انکشاف شوراګانو، تعليم و تربیې فرعي کمیټو، او ښوونځي ادارې شورا غړيو سره مرسته وکړه چې سره يوځای شي، اړیکې يې ښې شي، او ګډ کار وکړي.»

د کلي شوراګانو د ظرفيت لوړولو ارزښت

د افغان دولت وروستي نوبتونه (لکه ميثاق ښاروندي، محلي زده کړو پاليسي) غواړي چې په ملي پراختيايي چارو او عامه خدماتو په اړتيا کې شوراګانې او خلک زيات مستقيم ګډون وکړي. ځکه نو په محلي کچه د تعليمي خدماتو په پايښت کې د کلي شوراګانو رول ارزښتناک دی. د دوی سيستاتيکه ظرفيت جوړونه ضروري ده څو دوی خپل نوي مسؤليتونه خپل کړي او زموږ ډيتا څرګندوي چې د دوی په دې برخه کې زيات پوتنشل لري. د السې د کورنۍ سروې له مخې چې د ۲۰۱۷ په مې کې د السې په ولايتونو کې له ۵۱۳۰ کورنيو مشرانو سره وشوه، خلکو وويل چې د ماشومانو په تعليم کې شوراګانو مهم رول لري (لومړی چارټ). کليوال له شوراګانو څخه نژدې دغومره راضي دي لکه دوی چې له موسساتو څخه «د دوی د ماشومانو د تعليم په برخه کې له کار څخه راضي دي.» له محلي چارواکو څخه د رضایت له کچې د خلکو رضایت له شوراګانو لوړ و (دويم چارټ). وروستی دا، کله چې ورڅخه پوښتنه وشوه چې د ماشومانو د تعليم په برخه کې د ستونزو په حل کې به له شورا سره خبرې څومره ګټورې وي، ۷۸،۱٪ يا خو «ډېر زيات» او يا «يوڅه» وويل؛ په داسې حال کې چې ۹،۵٪ «ډېر زيات نه» وويل او يواځې ۱۲،۴٪ يا خو «بالکل نه» او يا «نه پوهېږم» ځواب ووايه.

لومړی چارټ: په کليو کې د ماشومانو په تعليم کې د رول اهميت